

[Diderichsen.]

med rette bør tillægge de ydre rammer om et pædagogisk studium. Uden på nogen måde at ville benægte rigtigheden eller vigtigheden af en god studieordning vil jeg dog minde om, at selv de bedste studieplaner ikke er noget værd, hvis ikke andre afgørende forudsætninger er til stede. Hvor det drejer sig om en så højt kvalificeret åndelig og personlig virksomhed som lærergerningen, formår selv det mest fuldkomne apparat ikke at skabe grøde og liv. Det er en vanskelighed i enhver pædagogisk debat, at de grundbetingelser, der muliggør et frugtbart lærerstudium og senere får lærergerningen til at lykkes, er så rent uhåndterlige og sprælske. Studieordningen er noget mere håndfast og maser sig derfor let frem i første række. Så meget mere bydende er pligten til netop her ved den principielle behandling at sætte studieordningen i forhold til studiets grundbetingelser og bedømme dens egnethed derefter.

Det er ordningens opgave at være tjener og ikke herre og vel at mærke at tjene sin retmæssige herre, folkeskolen, og dermed det opvoksende slægtled og ikke andre magter, der gerne blander sig i sagen i snæver egoistisk interesse. Vi må derfor her i det høje ting tage vare på, at loven kommer til at tjene vore børns tary, ved at give dem gode lærerpersonligheder og forhindre, at den bliver svag i knæene, både over for udlevede traditioners herskesyge og over for pseudovidenskabelig eller modepædagogisk arrogance. Den skal vel prøve alt, men den skal også vide at vælge det bedste til gavn for vore børn og vore lærere.

De uhåndterlige, men meget reelle grundforudsætninger er for det første naturens gave, anlægget for at leve og virke som lærer, dette mærkelige, udefinerbare, som hverken tyr til spanskrøret eller slikkepinden, som dukker op inden for alle samfundsgrupper, hos alle slags mennesker i alle aldre, som er mere en kunnen end en viden, mere praksis end teori og mere personlighed end teknik. Men naturens gaver skal opøves og bruges, og seminariet er det sted, hvor denne vigtige kulturopgave søges løst.

Lidt naivt og ganske umoderne har billedet af planteskolen været holdt i ære i dansk

skoletradition. Der skal hægges om den enkelte, den enkelte skal have lov til udfolde sine naturlige anlæg, men der er brug for gartnerens varsomme beskæring. Ensretning og afretning har derimod ingen hjemstedsret. Jo større differentiering og individualisering, des bedre. Den enkelte elevs arbejde, både enkeltvis og i grupper, er alfa og omega.

Her vil jeg gerne som et hovedpunkt betone, at sigtet med studieårene må være at opdrage til koncentration og fordybelse ved at tilvejebringe samlet tid til arbejde i en rolig rytme. Sproget selv har jo afsløret grundskaden i den hidtidige læreruddannelse ved at give ordet seminarist en nedsættende klang af overfladisk bedrevenen om alt og intet og en deraf flydende selvbehagelig suffisance. Målet for studiet er jo nok det almene, men det er en udbredt misforståelse at tro, at man når det almene ved at sprede sig og forsøge at orientere sig om alt muligt. Tværtimod opnår man derved kun at degradere et studium til en måske interessant, men overfladisk underholdning, som meget naturligt snart fremkalder lede og kedsomhed. Nej, det almene nås kun gennem et særligt område, og måske er det bedst egnede af alle områder historien, som den gamle højskoletradition jo altid har fremhævet det, men i øvrigt kan der være tale om et område næsten ligegyldigt af hvilken art. Det er et grundforhold i tilværelsen, at det særlige altid vil åbne sig imod det almene, og først gennem fordybelse i det særlige opøves der det selvstændige arbejde, som vi alle sigter imod i vor uddannelse. For at være lærer må man selv have lært sig at lære, og det kan man bedst ved at fordybe sig i et specielt arbejdsområde, som så vil kræve alle ens kræfter. Specialisering er derfor en nødvendighed, allerede af hensyn til den lærerstuderendes egen udvikling.

Endelig må det også i denne sammenhæng nævnes, at de materielle betingelser, samfundet kan byde de kommende lærere, skal være i orden, for at studiet kan blive så koncentreret og udbytterigt som muligt uden at blive urimelig langt. Al undervisning må være gratis, også på privatseminarierne. Der må sikres de nødvendige midler til lån og stipendier og sættes ind på at forbedre boligmulighederne. Er de ydre kår i orden, kan vi med rette forvente, at hver